

Dosarul nr.2ra-712/2019

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (I. Parii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, V. Cotorobai, M. Anton)

DECIZIE

29 mai 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Banca Comercială „Moldindconbank”
Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială
„Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Elenei Pahomii cu privire la
încasarea datoriei, comisionului, penalității și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 21 ianuarie 2018 Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe
Acțiuni (în continuare BC „Moldindconbank” SA) s-a adresat cu cerere de
chemare în judecată împotriva Elenei Pahomii privind încasarea datoriei bancare în
sumă de 49372,05 de lei formată din creditul în mărime de 35 928,17 de lei în
temeiul contractului de credit nr. 84070 din 23 aprilie 2015, a dobânzii în mărime
de 7189,68 de lei, comisionului în mărime de 1136,89 de lei, penalității de
întârziere pentru neplata la scadență a dobânzii în mărime de 1648,04 lei, dobânzii
de întârziere pentru neplata la scadență a creditului în mărime de 3433,27 de lei, cât
și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că potrivit contractului de credit
nr. 84070 din 23 aprilie 2015 BC „Moldindconbank” SA prin intermediul filialei
din Rezina, a acordat lui Pahomi Ivan, credit în sumă de 50 000 de lei, cu termenul
final de rambursare la data de 23 aprilie 2019. Potrivit răspunsului primit de la
Oficiul Stare Civilă nr. 9480 din 10 decembrie 2016, s-a constatat că la 16
septembrie 2016, O.S.C. Rezina a întocmit actul de deces nr. 92 pe numele
cet.Pahomi Ivan, născut la xxx, în satul xxx, decedat la data de xxx, fiind eliberat
certificatul de deces xxx.

A susținut că în temeiul art. 55 lit. c) din Legea cu privire la notariat, la data de

19 aprilie 2017, BC „Moldindconbank” SA a solicitat notarului Bîrliba Lilia deschiderea procedurii succesorală pe cet. Pahomi Ivan, IDNP xxx, decedat la data de xxx, iar prin răspunsul nr. 19 din 28 aprilie 2017 notarul a confirmat că dosarul succesoral deja se află în procedura sa, fiind intentat la data de 03 octombrie 2016.

A menționat că Elena Pahomii a acceptat succesiunea după decesul cet. Pahomi Ivan, reieșind din informația furnizată de către notarul Bîrliba Lilia, iar pentru a prezenta pretenții față de moștenitor prin intermediul notarului, creditorul urmează să perfecteze pretenție pe care notarul o va expedia la adresa moștenitorului. Astfel, au informat notarul despre faptul că urmează să anunțe moștenitorii, care sunt obligați să achite datoriile defunctului proporțional cotei din averea moștenită.

A reținut că potrivit cererii nr. 20 din 11 mai 2017, notarul Bîrliba Lilia a expediat și a informat moștenitorul debitorului defunct, Pahomi Ivan despre pretențiile BC „Moldindconbank” SA.

A indicat că prin acceptarea activului masei succesorală, Elena Pahomii, a acceptat activul și pasivul astfel devenind debitor al BC „Moldindconbank” SA.

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, BC „Moldindconbank” SA a expediat în adresa debitoarei Elena Pahomii reclamația nr.2-10/1433 din 13 decembrie 2017, potrivit căreia a comunicat faptul că în baza contractului de credit, creditul va fi declarat scadent anticipat și plătit cu toate dobânzile aferente, motiv pentru care i s-a propus achitarea benevolă a întregii datorii ce reiese din contractul de credit. A afirmat că în termenul acordat prin reclamația nr.2-10/1433 din 13 decembrie 2017, Elena Pahomii nu și-a onorat benevol obligațiunile privind achitarea creditului, dobânzilor și a plăților aferente rezultate din contractul de credit nr. 84070 din 23 aprilie 2015.

Prin hotărîrea din 07 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de BC „Moldindconbank” SA împotriva Elenei Pahomii cu privire la încasarea datoriei, comisionului, dobânzii și penalității de întârziere, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de BC „Moldindconbank” SA și s-a menținut hotărîrea din 07 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a stabilit că prima instanță corect a constatat faptul că BC „Moldindconbank” SA nu a demonstrat faptul că Elena Pahomii este cu certitudine succesorul debitorului defunct, Pahomi Ivan, deține sau nu certificat de moștenitor legal sau calitate de moștenitor legal, a acceptat sau nu succesiunea prin una din modalitățile prevăzute de lege, în ce quantum și de către cine a fost acceptată succesiunea, din ce bunuri este formată masa succesorală rămasă după decesul lui Pahomi Ivan, or ipotetic, în caz de o eventuală admitere a acțiunii instanța ar fi în imposibilitate să stabilească activul succesoral, or pasivul succesoral se stinge proporțional activului.

A constatat că în vederea realizării dreptului garantat de lege, identificarea averii defunctului Pahomi Ivan, reieșind din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000, apelanta urma să parcurgă procedee legale de contestare în modul prevăzut de lege, a refuzului notarului de eliberare a actului corespunzător, fapt nerealizat în prezenta cauză. Respectiv, în vederea angajării răspunderii moștenitorului pentru datoriile defunctului, nu este suficientă doar

probarea faptului acceptării succesiunii de către moștenitor, dar și nemijlocit componența masei succesoriale moștenite, valoarea acesteia, dat fiind că orice datorie a defunctului, urmează a fi încasată de la moștenitor, doar în limita activului succesoral.

A stabilit că instanța de fond, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, just a ajuns la concluzia respingerii acțiunii ca fiind neîntemeiată.

La 23 ianuarie 2019 BC „Moldindconbank” SA, a declarat recurs împotriva deciziei din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

În susținerea recursului a menționat că hotărârile instanțelor ierarhic inferioare sunt ilegale, neîntemeiate, emise cu încălcarea esențială a normelor de drept material și procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), lit. a), c), alin. (3) lit. b), alin. (4) Cod de procedură civilă.

A menționat că instanțele ierarhic inferioare eronat au stabilit că creditorul BC „Moldindconbank” SA a avut obligația de a proba din ce a constatat activul succesoral rămas după decesul lui Ivan Pahomi, moștenit de către Elena Pahomi or, o astfel de obligație revine moștenitorului, astfel inventarul masei succesoriale este sarcina exclusivă a moștenitorului.

A susținut că legea prevede că moștenitorul devine debitor din momentul acceptării succesiunii și nu a emiterii certificatului de moștenitor astfel, la emiterea hotărârii/deciziei instanța de fond și instanța de apel au apreciat arbitrar probele prezentate și au interpretat eronat normele de drept material.

A indicat că instanța de fond nu a respectat procedura de mediere judiciară, care potrivit Codului de procedură civilă, medierea judiciară este o procedură obligatorie de soluționare pe cale amiabilă a pretențiilor adresate instanței judecătorești, cu ajutorul și sub conducerea acesteia, în cazurile expres stabilite de lege astfel, aducându-se atingere dreptului la un proces echitabil.

A menționat că Elena Pahomii a fost înștiințată despre ședința de judecată de la Curtea de Apel Chișinău din 18 octombrie 2018 însă dovada recepționării citației lipsește, în acest mod fiind lipsită de dreptul de a prezenta referința și probele necesare.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost contestată cu recurs de către BC „Moldindconbank” SA la 23 ianuarie 2019 în termenul stabilit la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Prin încheierea din 15 mai 2019 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către BC „Moldindconbank” SA, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în

recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit prevederilor art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Analizând argumentele invocate în recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel din 18 octombrie 2018, cu trimiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În contextul prevederilor art. 432 alin. (5) Cod de procedură civilă, Colegiul remarcă că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 273 Cod de procedură civilă, pentru fiecare ședință de judecată, inclusiv pentru ședința de pregătire pentru dezbateri judiciare, precum și pentru fiecare act procedural îndeplinit în afara ședinței cu participarea părților, se întocmește proces-verbal.

În conformitate cu art. 275 alin. (2) Cod de procedură civilă, procesul-verbal al ședinței de judecată este întocmit și semnat în cel mult 5 zile de la data încheierii ședinței, iar procesul-verbal privind efectuarea actului procedural – cel târziu a doua zi de la efectuarea actului procedural. Procesul-verbal se semnează de președintele ședinței și de grefier.

Judecătoria Orhei, sediul Rezina nu a respectat aceste prevederi legale, astfel la examinarea cauzei a ignorat normele de drept procedural ce vizează desfășurarea procesului civil la examinarea cauzei și respectiv întocmirea procesului-verbal al ședinței de judecată.

Astfel, instanța de recurs menționează că contrar prevederilor art. 273 Cod de procedură civilă, la materialele cauzei lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată din 12 februarie 2018, care a fost fixată de instanța de judecată prin încheierea din 23 ianuarie 2018 (f.d. 30).

Mai mult, conform art. 432 alin. (3) lit. e) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată.

În conformitate cu art. 388 alin. (1) lit. h) Cod de procedură civilă, hotărîrea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă în dosar lipsește procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural.

Contrar acestei norme imperative, instanța de apel a menținut hotărîrea din 07 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

În sensul CEDO, dreptul la un proces echitabil are mai multe componente și anume: accesul liber la justiție; examinarea cauzei în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil; examinarea cauzei de către un tribunal independent, imparțial, stabilit prin lege; publicitatea pronunțării hotărîrilor judecătorești.

De altfel, în sensul respectării garanțiilor procesului echitabil de către instanțele de judecată, se presupune comportamentul instanței; coerența și claritatea regulilor de procedură. Or, căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia, prin lege, i s-a stabilit competența de a hotărî în materia vizată, la caz, civilă. Acest mod de reglementare al dreptului de acces la justiție este în concordanță cu abordarea europeană or, în accepțiunea CtEDO, exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept.

În consecință, Colegiul conchide că procesul-verbal al ședinței de judecată este un act procesual de o deosebită importanță, asigurând posibilitatea verificării temeiniciei și legalității hotărîrii contestate. Or, lipsa procesului-verbal al ședinței de judecată, duce la imposibilitatea efectuării controlului judiciar asupra respectării etapelor procesului judiciar. În același timp, procesul-verbal reprezintă un act complet, care formează o unitate indisolubilă, necesitând respectarea integrității acestuia, și anume, să fie întocmit corect, clar și în corespundere cu consecutivitatea în care au decurs dezbaterile judiciare.

În atare circumstanțe, pornind de la faptul că procesul-verbal al ședinței de judecată lipsește, instanța de recurs este în imposibilitate de a stabili dacă instanțele inferioare au asigurat părților un proces echitabil, cu respectarea tuturor etapelor a acestuia.

Totodată, instanța de recurs menționează că la examinarea pricinii au fost admise încălcări și referitor la medierea judiciară care este o modalitate obligatorie de soluționare amiabilă a pretențiilor adresate instanței judecătorești.

În conformitate cu art. 182¹ Cod de procedură civilă, medierea judiciară este o modalitate obligatorie de soluționare amiabilă a pretențiilor adresate instanței judecătorești, cu ajutorul și sub conducerea acesteia, în cazurile ce țin de:

- a) protecția consumatorilor;
- b) litigiile de familie;
- c) litigiile privind dreptul de proprietate asupra bunurilor între persoane fizice și/sau juridice de drept privat;
- d) litigiile de muncă;
- e) litigiile care rezultă din răspunderea delictuală;
- f) litigiile succesoriale;
- g) alte litigii civile a căror valoare este sub 200000 de lei, cu excepția litigiilor în care s-a pronunțat o hotărîre executorie de intentare a procedurii de insolvabilitate.

La solicitarea părților, medierea judiciară poate avea loc și în alte cazuri decât cele prevăzute la alin. (1).

Tranzacția părților este posibilă și în afara medierii judiciare, în condițiile prezentului cod.

Astfel, Colegiul constată că la materialele cauzei, lipsește încheierea instanței de judecată privind stabilirea pentru părțile în proces a ședinței de soluționare amiabilă a litigiului.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța

de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de BC „Moldindconbank” SA și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a menționa că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu prevederile art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se admite recursul declarat de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni.

Se casează decizia din 18 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Elenei Pahomii cu privire la încasarea datoriei, comisionului, penalității și dobânzii de întârziere, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh